
М. Гордієнко

Отаман Дев'ятої Запорозької Січі, академік, член Президії Міжнародної академії козацтва, генерал-полковник козацтва, м. Київ

НАУКА І КУЛЬТУРА, СПОСІБ ЖИТТЯ КОЗАКІВ У НОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ

Козацькі паланки як структурні елементи нового суспільства і військово-господарської діяльності українського козацтва

В Українському козацтві я з 1993 р. на посаді Отамана наукової управи Генеральної канцелярії Українського козацтва. На цій посаді використав досвід наукової роботи у відділі Президії Національної академії наук, в інститутах Академії. Першим моїм козацьким дорученням Гетьмана Володимира Муляви були завдання розробити концепцію відродження козацтва і організувати науково-практичну конференцію для її обговорення. У 1994 р. Міністерство оборони України і Українське козацтво провели конференцію “Світогляд сучасного Українського козацтва” з участю представників всіх силових структур, науковців, педагогів, громадських і політичних діячів. На ній я мав доповідь: “Історичні традиції Українського козацтва”. Цією доповіддю зацікавилось Міністерство внутрішніх справ і його представник звернувся до мене з пропозицією надати письмову довідку про історію козацтва в Україні. Я підготував таку довідку і подав її у Міністерство. У січні 1995 р. Президент України Леонід Кучма видав Указ “Про відродження історико-культурних і господарських традицій Українського козацтва”. Брав також участь у розробці першого Статуту Українського козацтва, Національної програми відродження та розвитку Українського козацтва. У вересні 1997 р. на материнській території Запорозької Січі, Буго-Гардової паланки на Козацькій скелі в присутності козаків Києва, Чернігова і Миколаєва та дев'яти науковців заснував Дев'яту Запорозьку Січ. У 2009 р. започаткував Ніжинську академію Козацтва — відділення Міжнародної академії Козацтва.

Як наслідок цієї наукової і науково-організаційної діяльності була розроблена і практично здійснена модель сучасної Запорозької Січі. Нині в Україні 54 всеукраїнських і міжнародних козацьких товариств, але кожне з них немає таких здобутків, яких досягла Дев'ята Запорозька Січ.

Після відродження Січі Генеральна старшина прийняла рішення про заснування Дев'ятої Запорозької Січі 16 вересня 1997 р., а Гетьман Володимир Мулява видав Універсал про затвердження мене Отаманом Січі. Було розроблено програму “Козацька державність України”, яка передбачала здійснення проєктів “Козацька військова доктрина”, “Козацька фінансово-економічна система”, проєкт “Кадри і гроші вирішують все”.

Козацька військова доктрина має назву “Держава — це армія. Козацька армія в стратегічних війнах ХХІ ст.” і враховує нові явища сучасного процесу глобалізації.

Щодня Україна веде війни проти тероризму і бандитизму, організованої злочинності і корупції, неофашизму і торгівлі людьми й органами людини, здійснює економічні, фінансові й екологічні битви. Ці завдання нездатна виконувати військова армія, проте вона споживає щодня значні ресурси, знедолюючи народ. З урахуванням цих факторів козаки Дев'ятої Запорозької Січі створили невеликі науково-дослідні формування стратегічної безпеки: полки екологічної безпеки, запаси фінансової, економічної, громадської, продовольчої, науково-технологічної безпеки під керівництвом силових структур і органів державної влади. Формування нової козацької сучасної армії беруть участь в дуже багатьох операціях не тільки в Україні. Наприклад, в обласному центрі міліція відповідно до договору про співпрацю запросила козаків допомогти оголосити рішення суду про повернення захопленого заводу. Коли загін козаків прибув до заводу, то побачили, що загону міліції перегородили шлях до заводу близько 200 найманців, одягнених у захисну форму європейських поліцейських. Міліція і козаки спільно атакували найманців, розсіяли їх і виконали рішення суду. А машини швидкої допомоги відвезли понад 50-ти поранених козаків у госпіталі і лікарні.

Проєкт “Кадри і гроші вирішують все” забезпечив розроблення козацької педагогіки навчальних та виховуючих ідеалів Ніжинської педагогічної системи козацького виховання і самоврядування на традиціях педагогіки школи історичної Запорозької Січі. Особливістю козацької педагогіки є завдання навчити дитину жити, виживати і все необхідне для успішного життя здобувати. Тому учні січової школи за тиждень повинні були заробити “копійку”, бо в суботу зазнавали додаткового навчання різками. Коли козаку за провину призначали батого, то отаман казав: “Ми тебе, козаче, не караємо, а додатково навчаємо”. Після покарання козак ставав на коліна перед отаманом і казав: “Спасибі, батьку, за добру науку”. Сьогодні створену Дев'ятою Запорозькою Січчю козацьку січову педагогіку успішно вивчають і застосовують козаки США, Канади та інших країн. Академіки Ніжинської академії Козацтва розробили військову концепцію використання гри “Джурі” і вперше в 2009 р. домоглися її проведення в 29-ти тисячах шкіл України. Звернення до Президента України сприяли тому, що у 2009 р. Всеукраїнські змагання організував Генеральний штаб і в них брали

участь всі силові структури. Цікаво, що перше місце завоювали джури школи з Чернігівщини, а друге місце — команда військового училища, третє місце вибороли також джури-школярі. Козацька січова педагогіка повинна культивуватись в усіх військових навчальних закладах.

Дослідження історії козаків Запорозької Січі свідчить, що причиною її загибелі були два положення лицарського кодексу: 1) не допускати жінок на Січ; 2) заборона січовим козакам володіти землею. Тому було розроблено концепцію і перший статут Організації козацьких берегинь. Талановита Марія Іванівна Михайлова очолила армію козацьких берегинь — нині це справжня жіноча армія, 22 тис. берегинь. Берегині створили те, що не можуть зробити маршали і генерали козаки: свою фінансово-економічну систему і можуть надавати фінансово-економічну підтримку не тільки в Україні, а й в інших державах. Створені відділення в декількох країнах. В одній з них армія берегинь нараховує 2 тис. козачок.

Найбільших успіхів найвищого світового рівня досягли козаки Дев'ятої Запорозької Січі під час здійснення третього проекту “Козацька фінансово-економічна система”. На основі досвіду роботи у відділі інновацій Президії Національної академії наук було розроблено модель цієї системи, що мала три елементи: корпоративну фінансову систему, козацькі паланки, діяльність яких заснована на Чернігівському козацькому екстериторіальному праві, створеному шляхом поєднання європейського магдебурзького права, козацького звичаєвого права і козацького способу життя, засадами якого є самоуправління, самозабезпечення, самозахист і самодостатність. Цю теоретичну модель успішно матеріалізували два видатні козаки Олег Брильов і Валерій Тильнов — випускники військового фінансового інституту. Розробкою зацікавилися видатний фінансист США, мільярдер Джордж Сорос, ВПК США, китайські вчені. Але особливу увагу на козацьку фінансово-економічну систему звернула Європейська асоціація банків: почали діяльність два центри козацької фінансової системи — центр банків Швейцарії і Асоціація банків десяти держав Європи.

Чим привабила козацька фінансова система провідні фінансові кола світу? Насамперед, високими фінансовими результатами банківської діяльності і міжнародними правами, які надають ось ці два козацькі документи: міжнародний паспорт людини корінного народу України і Посвідчення Бенефіар Чернігівського муніципалітету. Власник цих документів користується експериментальними привілеями:

1) звільнення від державного оподаткування і сам повністю розпоряджається отриманими прибутками економічної діяльності, яку може здійснювати не тільки в державі проживання, а й в інших державах світу;

2) непідсудність державним судам і міліції, а підсудність судам міжнародних інстанцій і Інтерполу;

3) недоторканість майна, яка гарантується міжнародним правом та Інтерполом.

На основі цих документів кожен козак має право здійснювати економічну діяльність в зарубіжних країнах при підтримці Міністерства закордонних справ України і отримувати різні фінансові ресурси банків,

учасників козацької фінансової систем. Другою складовою козацької екстериторіальної фінансово-економічної системи є козацькі паланки, діяльністю яких зацікавились Міністерство оборони України і з козаками були підписані дві угоди: “Програма створення цілісно-розгалуженого заготівельно-виробничо-відтворювального комплексу тилового житлово-продовольчого забезпечення військ, корпоративного в соціально-економічного самозабезпечення і самозахисту трудових козацьких формувань, працівників і службовців Військово-Морських сил України”. Цю Програму підписав Командувач Військово-Морськими силами України адмірал М.Б. Єжель і Чернігівський Крайовий Отаман Українського козацтва Валерій Тельнов; другу угоду “Комплексна система організаційно-правових заходів відкриття, реконструкції та розвитку галузі агропромислового міжрегіонального комплексу тилового, продовольчого та житлового забезпечення військ Північного оперативного командування Збройних сил України” підписали Командувач військами Північного оперативного командування Збройних сил України генерал О.М. Шустенко і Крайовий Отаман Українського козацтва В. Тельнов.

Для забезпечення виконання цих угод здійснювалась “Програма діяльності козацьких формувань з відродження національних традицій Українського козацтва, спрямованих на соціально-економічний захист селян України”. Цю програму підписав Голова координаційної ради з питань розвитку Українського козацтва при Президенті України Гетьман Українського козацтва Іван Білас.

Для успішного виконання цих програм мною були створені козацькі паланки в Чернігові і Миколаєві. Тоді армія голодувала у прямому значенні цього слова і козаки успішно забезпечували ці військові формування продуктами харчування. Було побудовано три житлові будинки для офіцерів, звільнених у запас. Безробітним військовослужбовцям надавались робочі місця, виконувались успішно всі інші заходи, передбачені названими угодами.

Зазначені результати діяльності відродженої Дев’ятої Запорозької Січі, тісна співпраця її з усіма силовими і державними структурами України, її участь в переможних операціях як українських, так і міжнародних, використання в багатьох зарубіжних державах козацької фінансово-економічної системи, козацької педагогіки навчальних ідеалів, створення багатьох нових наукових напрямів, зроблені наукові відкриття, розроблені нові технології засвідчують відродження і заснування нової Січі, народження нового інтелектуального науково-технологічного козацтва. Досі в історії відомі сільське козацтво гайдамаків, міське реєстроване козацтво сердюків і компанійців, військово-політичне козацтво Запорозької Січі як лицарського ордену України, яке заснувало нову державу України, створило нову українську націю шляхом об’єднання народів руського і козацького сформувало українську національну ідею державності України в Козацькій Конституції України.

Сьогодні можна говорити про народження нового інтелектуального, науково-технологічного козацтва, здатного вести успішну діяльність і економічну і педагогічну, фінансову і військову на найвищому міжнародному рівні.

Створена академіками, науковцями Міжнародна академія Козацтва і її відділення Ніжинської академії козацтва можуть використовувати 54 всеукраїнських і міжнародних козацьких товариств України. Козаки Дев'ятої Запорозької Січі вважають, що розпочатий 5 січня 1995 р. процес розвитку козацтва на найвищому світовому рівні є процесом перетворення козацтва в еліту України. В багатьох козацьких товариствах є значні досягнення козацької діяльності. Першочерговим завданням є поширення цих окремих досягнень в кожне з 54-х козацьких товариств та в багато десятків місцевих козацьких товариств. Для цього необхідно розпочати негайно наукове визначення і вирішення таких козацьких завдань:

- Науково визначити і прогнозувати процеси загибелі капіталістичного суспільства, народження нового суспільства інтелектуально-інформаційних цінностей, місце, роль, загрози, небезпеки для козаків України у цих процесах.

- Визначити актуальні козацькі історичні традиції, сучасні досягнення і проблеми Українського козацтва для розробки і прийняття Закону України “Про Українське Козацтво”.

- На основі Закону України “Про Українське Козацтва” розробити нові положення “Про державну службу козаків”, “Про Координаційні Ради співпраці козацьких товариств з державними органами влади України”.

- Розробити програми інноваційного розвитку сільського, міського і науково-технічного козацтва на основі досконалої концепції розвитку сільського козацтва, описані в книзі Григорія Луньова та Юрія Прилипка “Земля, козацтво і державність України”, виданій Об'єднаною Радою Українського та зарубіжного козацтва, Селянським козацтвом України.

- Для об'єднання зусиль всіх козацтв координаційним радам козацтва України розробити і виконувати Стратегію випереджаючого інноваційного розвитку України шляхом здійснення спільної Програми “Інноваційний розвиток регіонів України”.

- Для швидкого і успішного виконання Стратегії випереджаючого інноваційного розвитку України необхідно врахувати наукові досягнення, відродити козацьке звичаєве право і козацький спосіб життя на засадах самоуправління, самозабезпечення, самозахисту і самодостатності.

Відомий державний діяч і видатний аналітик України Євген Кирилович Марчук у 2001 р. опублікував книгу “Україна: нова парадигма поступу”. Якщо порівняти цю книгу з книгою Карла Маркса “Капітал”, то можна побачити багато спільних об'єктів досліджень і протилежних висновків. У книзі “Капітал” досліджуються процеси і закони перетворення праці та грошей у фінансовий капітал, побудова нового соціалістичного суспільства матеріальних цінностей. У книзі “Україна: нова парадигма поступу” досліджуються процеси і закономірності перетворення праці та науково-інтелектуального потенціалу в соціальний капітал і побудови нового інформаційно-інтелектуального суспільства інтелектуальних цінностей. У цій книзі Євген Марчук зазначив, що у 2000 р. на світовому ринку об'єм інтелектуальної продукції зрівнявся з об'ємом матеріальної продукції, та робить такий прогноз — це означає

початок руйнування капіталістичного суспільства матеріальних цінностей і народження нового суспільства інтелектуальних цінностей. Через сім років прогноз почав здійснюватись: настає світова фінансово-економічна криза, починається процес перебудови капіталізму. А ми ще пам'ятаємо, чим закінчилась перебудова соціалізму. На основі аналізу світових інноваційних процесів Євген Марчук ставить завдання розроблення моделі нового суспільства і його первісної структурної одиниці, яку він називає соціополісом. Визначає тридцять факторів виживання соціополісів і нового суспільства, які козаки назвали "Законом виживання Євгена Марчука". Використавши модель нового суспільства Євген Марчук розробив Стратегію випереджаючого інноваційного розвитку як шляху входження України в десятку найсильніших держав світу на основі нової стратегії регіональної політики. Пошуки козацьких структур випереджаючого розвитку в історичній і сучасній практиці привели до висновку, що основами соціополісів є козацькі паланки, відомі з 1552 р., кібуци Ізграїмо, відомі з 1909 р. і сьогодні широкому загалу науково-технічні фермерські поселення Китаю в селі Хуасі на сході. Стандарт якості життя цих китайських козаків такий: кожен з корінних жителів має мінімум один автомобіль, великий будинок і щонайменше 250 тис. дол. на рахунку в банку. Це суттєва відмінність їх від сучасних українських козаків. До щоденних заробітків китайських козаків наближались заробітки козаків-фермерів Дев'ятої Запорозької Січі. Цей досвід і пропоную селянському козацтву, іншим козацьким товариствам. Але ж не всі козаки здатні працювати і заробляти мільйони доларів. Поки-що це під силу тільки науково-технологічному козацтву Дев'ятої Запорозької Січі. Для цього необхідно стати справжніми козаками: відновити козацьке звичаєве право, козацький спосіб життя на засадах самоуправління, самозабезпечення, самозахисту і самодостатності. Тільки повне виконання цих ознак культури справжніх козаків дає право людині називатись козаком. З історії козацтва відомо, що запорозькі козаки заперечували, коли неграмотні, некультурні жebraки називались козаками. Першим погодився з цією вимогою гетьман Петро Дорошенко і почав називати своє військо сердюками (пішими) і компанійцями (вершниками). Першим сердюком був Іван Мазепа і навіть забороняв козакам бути в його охороні. Сьогодні в усіх козацьких товариствах є окремі елементи козацької культури, якої недостатньо, щоб бути справжнім козаком, забезпечити свою сім'ю, жінку, дітей до рівня стандартів китайських козаків. Козаки Дев'ятої Запорозької Січі зможуть допомогти нинішнім сердюкам, гайдамакам і козацькій голоті стати справжніми козаками, справжньою елітою України.

На сьогодні більшість козацьких товариств не є прибутковими. Відомі випадки, коли козаки на проведення козацьких заходів забирають гроші у своїх дружин, дітей. Створення козацьких паланок, козацьких територіальних громад, участь у здійсненні програми "Інноваційний розвиток регіонів", участь у діяльності козацької фінансово-економічної системи, співпраця з силовими структурами, участь в територіальних програмах інноваційного розвитку, власна фінансово-економічна діяльність і будуть відродженням господарських традицій козаків. Показником такого відродження повинна стати величина заробітної плати,

яку отримують козаки в козацьких товариствах. Січові козаки жартують: Отаман Січі називається Кошовим тому, що його завдання наготувати козаків кашею. Тому фінансово-економічна діяльність — для самозабезпечення і самодостатності кожного козака. Є досвід такого самозабезпечення. Завдання полягає в поширенні цього досвіду в усіх козацьких товариствах. Цьому сприятимуть здійснення таких проектів.

Пропонуємо виконання таких проектів.

- Козацька наука України. Цей проект враховує такі фактори розвитку науки в Україні:

- у козацтві створені потужні наукові заклади, з козаками співпрацюють потужні наукові заклади, наприклад Українська академія наук;

- економічний потенціал України складають: аграрний потенціал — близько 30 млн дол., промисловий потенціал — близько 1 трлн дол., інтелектуальний потенціал — приблизно 3 трлн дол., який використовується на 10—20 %. Нині немає відповідального за інтелектуальний потенціал. Таким відповідальним може стати козацтво і реалізувати потенціал у 3 трлн дол.;

- Для об'єднання зусиль козаків в справі розвитку України і самозабезпечення козацтва України пропоную виконання проекту “Інноваційний розвиток регіонів”.

- Сьогодні українське козацтво відродилось. Можна почати розвиток козацтва в напрямку формування козацької еліти України — для цього пропоную виконати проект “Козацький спосіб життя”, який передбачає відродження всіх дванадцять традицій козацької культури (сьогодні відроджені тільки половина цих традицій), відродження козацького звичаєвого права, відродження козацьких паланок на засадах самоуправління, самозабезпечення, самозахисту, самодостатності.

Міжнародна академія Козацтва, її відділення в усьому світі, в тому числі в Організації Об'єднаних Націй і в Європарламенті, мають високого світового рівня наукові і практичні досягнення у здійсненні цих проектів і можуть надати свої рішення, досвід і результати іншим організаціям.